

TARTIŞMA

TERBİYEMİZ-1

Hamdele-salvele.

Aziz kardeşlerim,

Facebook-Twitter denen sosyal medyada bir âlim bir ayet yazıp, “Allah buyuruyor ki...” dese, mesela Fatiha’yı da yazsa, 10-20 bin takipçisi olan bir sayfada bir saat içinde öyle notlar yazılıyor ki, insanın dünyada mı yaşıyoruz, Deccal mı geldi, Deccal mı kontrol ediyor bu sosyal medyayı diye hayret edesi geliyor.

Sahabe diyor ya tâbiin dönemi için: “O kadar kolay din konuşuyorsunuz ki, sizin konuştuğunuz meseleleri Ömer, Bedir ashabını toplamadan konuşamazdı.” Tâbiin insanının, yani ashab-ı kiramdan sonraki neslin ne kadarsa artık dini sulandırmaları, “Ne kadar rahat konuşuyorsunuz din hakkında!” diye kınıyormuşlar onları –ki Abdullah ibni Mesud radiyallahu anhtan bile böyle bir nakil var.

Bugün harf inkılabından tesettür inkılabına kadar bir yığın inkılap görmüş neslin çocukları ile Facebook sayfasında, şurada burada bir ayeti, bir hadis-i şerifi -filan âlimin sözünü demiyorum, İmam Gazalî’ye verdikleri çirkin cevapları demiyorum- ayete ve hadise o kadar rahat yorum yazıyorlar ki neredeyse “Bu ayet Kur’an’dan çıkarılsa da olur” diyeni bile olacak. Bunu kâfirler yapsa dertlenmeyiz, niye dertlenmeyiz: Ne beklerdik ki zaten biz kâfirlerden!

Ama Müslümanlık namına söz etme ve bu sözü keyfine göre söyleme cüreti diye bir hastalık var ortada. Bu bir sosyal medya sayfasında çok bariz şekilde gözümüze çarpıyor. Biraz ilerliyoruz, caminin önünde oturan, öğle namazını bekleyen ihtiyarlar gençler ve esnaf, onlar da “Geçen gün hoca demişti ki...” diye hocanın okuduğu ayetin evirip çevirmesini yapıyorlar. Caminin önündekiler de bunu yapabiliyor.

İlahiyat fakültesinde, hatta imam-hatip lisesindeki talebeler Allah’ın ayetleri üzerinde ya öğretmenlerinin organizesi ile ya da kendileri kantinde çay içerken münazara yapıyorlar. Bu ayet böyle mi olmalı şöyle mi olmalı... Bu hadis böyle miydi şöyle miydi... Mezhepleri tokuşturuyorlar, Hanefî mezhebi mi daha doğru Şafîî mezhebi mi, bunu yok sayıyorum, bu o kadar da önemli değil...

Kur’an ayetlerini hem bıyığı hem ilim bıyığı henüz bitmemiş, mürekkep yalamamış çocuklar Allah’ın ayetlerini oturup münazara konusu yapıyorlar. Ayak ayak üstüne atmış, belki elinde sigarası, belki de abdesti yok, o gün de sabah namazına kalkmamış zaten. Bu kadrolar oturup Allah’ın ayetlerini keyiflerine göre yorumluyorlar. Bunun için dergiler çıkarıyorlar, seminerler yapıyorlar. Filan yerde filan grubun yaptığı konferansa, seminere karşılık onlar burada bir seminer yapıyorlar.

Yani Kur’an’ımız ve Peygamber aleyhisselam Efendimiz’in hadis-i şerifleri ilim açısından çoluk çocuğun istediği gibi yazıp çizdiği, yorumladığı, “bana göre” dediği, bir ayetin altına istediği mülahazayı koymakta sakınca görmediği bir zamanda yaşıyoruz. Ve bu bir tartışma kültürü hâline geliyor. Ve bunu Allah rızası için, gençler yetişsin, söz hakları olsun, medenî kimlikleri olsun, cesaretleri olsun diye bir eğitim konusu olarak da yapıyoruz.

Kardeşlerim,

Konumuza girmeden secdece içimdeki yangını size yansıtmak için bir soru sormak istiyorum: **Dinimizin elimizden gitmesi için ne bekliyoruz? Çoluk çocuğun Kur’an’ımızın ayetlerini, surelerin tanzimini bile kendilerine göre yapabilme cüreti gösterdikleri ve bunların namaz kılan insanların çocukları, din gayeli okullara gönderilmiş çocuklar olmaları gözümüzün önünde cereyan ettiği hâlde elimizden dinimizin gitmesi, ya da bizim dinini zayı Müslümanlar olarak meleklerin siciline geçmemiz için daha ne bekliyoruz?** Yahudi’nin toprağımızı işgalini mi bekliyoruz? Yeniden bir İnönü’nün çıkıp Kur’an’ı yasaklamasını, ezanı susturmasını mı bekliyoruz?

Şeytan neden Kur'an'ı yeniden yasaklama hamlesi yapsın? Değeri düşürülmüş, çoluk çocuğun elinde oyuncağa dönüşmüş, sosyal medyada tartışılır hâle gelmiş bir Kur'an'ın okullarda yasaklanması gerekmiyor ki artık. Okullarda serbest olması, ana derslerden biri olması bile zararlı değil onlar için, şeytan için. Ne bekliyoruz daha, Kur'an'ımızı himaye etmemiz gerektiğine inanmamız için ne bekliyoruz diye soruyorum.

Rabbim bu sorunun şahididir, melekler hepimizi şu anda görüyorlar, nerede bu söz dinleniyorsa görüyorlar. Dilerim ki Allah'tan, benim bu sorum gereksiz, abartılmış, laubali bir soru olur diye temenni ediyorum. Bu bir temenni ama içimdeki endişelerimi ne yazık ki kaldırmıyor.

Hâlimiz bu. Okullar açılıyor, imam-hatipler açılıyor, medrese üstüne medrese açılıyor, herkes allame, herkes büyük büyük laflar ediyor, koca koca konular konuşuluyor, ümmet-i Muhammed'in 14 asırdan beri biriktirdiği kültürü yok sayılıyor, modernize edilip gönüllere hoş gelecek, Batı'nın rahatsız olmayacağı bir din hâline getiriliyor. Mevcut durumumuz budur. Bu arada da önümüze bol bol çikolata konuluyor. Filan yerde imam-hatipler açılmış. Filan hoca çok rahat konuşuyormuş. Filan hocanın dersleri aranınca bulunup şu kadar bin defa izlenebiliyormuş. YouTube'da filan hocanın dersleri izlenme rekorları kırmış. Bunlar mıydı Allah'ın bizden beklediği şeyler? Ashab-ı kiram Kur'an'ı böyle mi korudular? Kur'an bize YouTube kanalı ile mi geldi? İnternette yayılmasaydı biz Kur'an'ı nasıl muhafaza edecektik?

Nimetleri kullanmakla nimetlere aldanmış olma arasında büyük bir çizgi var. Nimetin bolluğu eğer bizim o nimeti kullanma kültürümüzün yan çizmesine veya aldanmamıza sebep oluyorsa nimetler bizim için bir tuzak demektir. Bu tuzağı Allah da gönderebilir, istidrac etmiş olur bize maazallah, Rabbim muhafaza buyursun.

Bu gidişatı düzeltme anlamında değil bu dersim, ama mevcut durumu dikkate alıp söylemek istediğim bir konu var:

Biz şimdi bu meseleleri tartışmayacak mıyız, aramızda konuşmayacak mıyız? "Ben bu meseleyi anlamadım hoca efendi, sen bunu nasıl anlattın, bir daha anlativer" demeyecek miyiz? Kesinlikle tartışacağız, Müslümanlığımız tartışmamızı muciptir, Müslümanlık tartışmaya amirdir. Tartışacağız, konuşacağız, hazmedene kadar dinimizi, bu da son nefesimize kadar olabilir belki, son nefesimize kadar sürecek bir mücadele olabilir. Öğrenmeye çalışacağız, soracağız ve sorgulayacağız. Rabbimiz insan olarak bizi böyle yaratmıştır.

Hud suresinin 118 ve 119. ayetleri hiçbirimizin unutmaması gereken bir gerçektir. Bir siyasî oluşum içinde bulunanlar, dernek kuranlar, insanlarla uğraşan işler yapanlar, Hud suresinin bu ayetlerini adeta tüzüklerinin ilk maddesi yapmalıdırlar. Kooperatif mi kuruyorsun, Hud suresinin 118. ayetini unutma.

Beş-on taleben mi var, o on talebeden üçünü elinde hamur gibi yoğurdun yetiştirdin, iki sene sonra senden icazet aldılar, diploma aldılar, senin karşı grubunu mu kurdular, senin yanlıklarını bulup da "Daha doğru bir ekol olarak biz bunu geliştirdik" mi diyorlar? Müslümanlar'ın gruplaşmasına, fırkalaşmasına, dinlerini yaşamada mezheplerinin bulunmasına bir anlam mı vermek mi istiyorsun? Beyninde "niye böyle oluyor insanlık?" diye soru mu gidip geliyor? Hud suresinin 118. ayetini tekrar tekrar ve tekrar oku, yüzlerce sefer de tefekkür et.

Rabbimiz Kur'an'ı niye gönderdi? Din yaşayalım diye, ama hayatı anlayarak bu dini yaşayalım diye gönderdi. **Sadece din yaşayalım diye değil. Hayatı anlayalım, anladığımız hayatın üzerinden bir din yaşayalım diye Rabbimiz Kur'an'ı gönderdi.** İşte Hud suresinin bu ayetinde de Rabbimiz kitabından bizi bilgilendiriyor. İnsan mantığını ve yapısını çözmemize yardım edecek kuralı koyuyor. Meşhur ayeti, artık bizim için meşhur olması gerekiyor, bugünkü olayları süzmede ve kendi

kimliğimizi, bir hoca efendinin talebesi bir hoca efendiye niye itiraz eder, nasıl itiraz eder, bunu anlamaya, niye şu kadar mezhep oldu, niye âlimler birbirlerine karşı görüşler belirttiler, niye ashab-ı kiramın içinde farklı görüşler oldu gibi farklı soruların hepsinin cevabı Hud suresinin 118. ayetindedir.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ. إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

“Rabbin dileyseydi, insanları tek bir ümmet yapardı. Fakat Rabbinin merhamet ettikleri müstesna, onlar ihtilafa devam edeceklerdir. Zaten onları bunun için yarattı. Rabbinin, ant olsun ki cehennem hem cinlerden, hem insanlardan (suçlularla) dolduracağım, sözü kesinleşti.”

İçini rahatlatmak, bu dünyada ne olduğunu anlamak isteyenler, bir ilim talebesi olma yeteneği bile olmayan, en son okuduğu kitabın üzerinden otuz sene geçmiş, kitapla paket kâğıdı arasındaki farktan bile haberi olmayan, şamua denince şamuyu mum zanneden ama İmam Malik’i karşısına alıp iki allame gibi konuşacak kudrette olduğunu zanneden, ‘bana göre’ dediğinde ağızından bal aktığını zanneden, konuştu mu derya zannedeceğin şahsiyetler Hud suresinin bu ayetindedir kardeşlerim. Bu ayet bilgiyle ve tehditle doludur.

Herhangi bir şekilde tartışmayacağız diyemeyiz, tartışacağız; herkes ayağına uygun ayakkabı giymek şartıyla. **1200 sene sonra Ebu Hanife’ye cevap vermek, 1200 senelik kademeyi aşmış olmak demektir.** Kıyamete kadar Ebu Hanife’ye bütün müminlerin cevap verme, itiraz etme hakkı vardır. Çünkü Ebu Hanife rahmetullahi aleyh, peygamber değil. Ama çaylak, henüz kâğıt çeşitlerinden bile haberi olmayan, sarı-beyaz kâğıt denince dondurma külâhı zannedecek kadar sefih derecede olan biri, 1200 senedir ümmetin kültür değirmeninde öğütülen ilimlerin sahibi Ebu Hanife’ye, Ebu Hanife zincirine takılmış on binlerce âlime takılırsa biz bunu çılgınlık, delirmişlik kabul ederiz. Haddini bilsin, ayakkabı numarasına göre herkes ayakkabı giysin. Gömlek kalıbına göre gömlek giy.

Ebu Hanife peygamber değil, masum değil, hiçbir sözü de ayet-hadis değildir. O da Allah’ın kullarından bir kuldur. Gayret etmiş, konuşmuş ve bu dünyadan gitmiştir. **Ebu Hanife ile tartışılır, öldükten 1500 sene sonra, 5000 sene sonra bile tartışılır. Madem ümmetin önünde duruyor, Ebu Hanife ile tartışılır, tartışıldı da nitekim. Ama bunu Allah’ın düşmanlarının gönlünü almak için yapamaz bir Müslüman. Şeytanın cilvelerine aldanıp da yapamaz.** İlim adamları ise ilimlerinin gereği olarak Ebu Hanife’ye itiraz da ederler, yanlış yapmakla-konuşmakla da itham edebilirler.

Kardeşlerim,

Hud suresinin bu ayeti zihinlerimize nakşolacak müthiş bir doküman ihtiva ediyor, bilgi ihtiva ediyor, aydınlatıyor ve tehdit içeriyor: **لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً** “Eğer Rabbin dileyseydi...” **وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ** “Bütün insanları tek kalıp yapardı.” **وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ** “Tartışıp durmazlardı o zaman.”

Ne anladık kardeşlerim? Mezheplerin varlığı, fırkaların varlığı, bir hoca efendinin talebelerinin beş sene sonra o hoca efendiden farklı düşünceleri, ashab-ı kiramın içinde bu tip uygulamaların olması Allah’ın dilemesidir. “Rabbin dileyseydi böyle olmazdı.” Demek ki böyle dilemiş Allah. Çok farklı düşünmemizi murat etmiş. Herkesin aklının farklı çalışmasını, zekâ kabiliyetinin farklı olmasının murat etmiş.

Hayat böyle bir düzen üzerinde kurulmuş. Şu dünyadaki din de dâhil, hayata dair ne varsa hepsinin işleme mantığında bu vardır. Bakkal ekmekleri şu rafa, peyniri de bu rafa koyar, öbür bakkal da peyniri buraya ekmeği şuraya koyar, farklı düşünür, müşteri buradan daha fazla peynir alır. Öbür bakkal peynirin arkasına zeytinleri koymayı akıl eder, farklı düşünmekten dolayı. Bu sefer zeytin de

satar, daha çok kazanır. Bu örnek din ilimlerini öğreten Ebu Hanife'nin öğretme mantığıyla Ahmed bin Hanbel'in din öğretmesi arasındaki farktır. Bu da dinin daha çok kâr etmesi içindir.

Rabbim dileseydi, sadece Ebu Hanife'nin mantığı üzerinden din yayılacak olsaydı, sadece Abdullah ibni Mesud'un mantığı üzerinden din yayılırdı, Müslümanlar sadece Ömer bin Hattab radiyallahu anhu ekol edinseydi de, ümmet Ali bin ebi Talib radiyallahu anhu'nun keskin zekâsından istifade etmeseydi, o da ikinci bir ekol olup Ömer'in karşısına yer yer çıkmayıp o zaman bu ümmet iki-üç asrı bulmaz Yahudilik'te ve Hıristiyanlık'ta olduğu gibi kilitlenmiş bir dinin etrafında dağılıp dururlardı.

Ebu Hanife'nin keskin zekâsıyla Ahmed bin Hanbel'in dev ezber zekâsı arasında, İmam Malik'in sert tavırları ve İmam Şafiî'nin sertlik ile keskinliği birleştirmiş, merhameti mezcutmuş zekâsı arasında ümmet-i Muhammed'in farklı alternatiflerle dinini yaşama ve öğretme kabiliyeti oluşturması arasında Allah'ın rahmeti tecelli ediyor. Bu tecelli eden rahmet sayesinde de İslamiyet 1450. senesine geldi. Elhamdülillah ilk günkü heyecanı ile hâlâ Bedir'i, Uhud'u konuşuyor, ilk günkü gibi ayetler taptaze, camilerde, medreselerde ve evlerde okunuyor. Bu sebeple **وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً** bu işin sırrıdır. Allah böyle murat etmiş.

Hatta Yunus suresinin 19. ayeti bu işi biraz daha açıklıyor: **وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا**. Allah buyuruyor: İnsanlar tek bir ümmetler. Farklı farklı olmaya başladılar, ekollere bölündeler. Eğer Rabbin daha önce Levh-i Mahfuz'da bunu bir kural olarak yazmış olmasaydı (bu ihtilaf edip farklı farklı düşünceleri durumu kaderde yazılı olmasaydı), o ihtilaf ettikleri şeylerden dolayı helak olurlardı. Allah niye helak etmiyor? Çünkü bu iş böyle olacak diye kanun koymuş. Bu kanun Allah'ın kanunudur.

Sorunumuz farklı ekollerde olmamız, farklı mezheplerin bulunmasında değildir. Bizim sorunumuz elmayla armudu birbirine kırdırarak akılsızlığımızdır. Sadece elma olsun, dememizdir, hâlbuki meyve hepsinin adıdır. Allah Teâlâ insanlığın böyle farklı, rengârenk yaşamasını murat etmiştir. Biz ise tek bir çeşitte kalmayı istiyorsak yanılıyoruz.

Aynı şekilde tek bir çeşitte değil de bizim çeşidimiz yeter, gerisi istemeyiz diyorsak yine yanılıyoruz. Hepimiz kadınlı-erkekli, zencili-siyahlı, beyazlı-kıvırcık-düz saçlı; hepsine toptan insan dediğimiz gibi kafalarımızın farklı düşünmesini de kesinlikle var kabul etmeliyiz, bu konudaki terbiyemiz bozulduğu zaman ortaya sorun çıkıyor. Bu terbiyemizi muhafaza ettiğimiz sürece ümmet-i Muhammed'in içinde farklılık olmasında bir sıkıntı yoktur.

Ama şimdi Hud suresinin ayetine tekrar dönüyoruz. Bu rengârenkliğe bir sıkıntı yok. Bu ümmeti Allah böyle murat etmiştir. İnsanlık böyle yaşayacaktır. "Rabbinin merhamet edip, rahmet edip korudukları hariç insanlar bu ihtilaftan dolayı helak oluyorlar." Ne buyurdu ayetler? Rabbin dilediği için böyle rengârenk, her şey farklı farklı. Bu farklılık insan hayatı için gerekli. Rabbinin rahmeti ile lütfedip kurtardıkları hariç bu farklılığa takılanlar helak olup gidiyorlar.

وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ "Allah bu imtihan için yarattı insanlığı zaten." Bu cümleyi unutmuyoruz kardeşler. Bu farklılığı Allah, Ebu Hanife'yi, İmam Şafiî'yi ezmek için kullanıp kullanmayacağına, İmam Şafiî ile Ebu Hanife'yi tekfir edip etmeyeceğine bakmak için yarattı. Farklı farklı yaratma onun kanunuydu, yoksa herkesi helak ederdi "farklı düşündünüz" diye. Mesela ashab-ı kiram, Peygamber aleyhissalatu vesselamın sağlığında farklı düşünme tavırları gösterdiler.

Otomatik olarak helak edilip kül olmaları lazımdı, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem sağken onun bir emrini "şöyle mi böyle mi" diye tefekkür ettikleri için. Ama Rabbimiz onları helaki

murat etmedi. Neden? O farklı düşünceleri İslam'a ufuk olsun diye. Allah onu murat etmişti zaten. Ama daha sonra Ebu Zer radiyallahu anhın farklı düşündüğünü bugün ekol hâline getirip Müslümanlar'ın bir kısmını tekfir etmek için kullanılan bir tartışma zemini oluşturursan sen "Rabbinin rahmet ettikleri hariç" kısmına takılır kalırsın. Zaten bu farklılıkların böyle, Allah tarafından murat edilmesinin sebebi de senin buna takılıp takılmayacağındı. Ebu Zer'e Ömer'i 'öldürtüp öldürtmeyeceğin'di. Sorun buydu zaten.

Sen kendi dinini alıp ibadetini yapıp-yaşayıp cihat edip cennete gitmek için mi Hanefî mezhebindensin, yoksa bir parti gibi, ekolleşmiş bir grup gibi anlayıp gerisini yok sayan, batıl sayan, bu Şafîî, bunun arkasında kıldığın namazı iade et, hele de Malikî ise arkasına hiç geçme zaten, bunu mu diyeceksin; benim zaten Rabbimin dinini yaşamaktan başka derdim yoktu, bana Ebu Hanife'nin talebeleri böyle öğrettiler, ben de dinimi böyle yaşıyorum mu diyeceksin. Bunu görmek istiyor Allah.

Evet, çetin bir imtihan. **Biz ümmet olarak farklı hoca efendiler, farklı şeyh efendiler, farklı mezhepler ehli oluruz. Bu ümmetimize zarar vermez, Allah'ın imtihanı bu grupları putlaştırıp putlaştırmayacağımız noktasında başlıyor.**

Tartışma terbiyemiz Hud suresinin son ayetinden kaynaklanıyor. **لَا مَلِيَّةَ لَهُمْ** "Cehennemi muhakkak dolduracağım." **مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ** "Cinlerle ve insanlarla dolduracağım." Onun başında da **وَإِذْ قَالَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً** "Dileseydim insanları tek grup yaratırdım" buyuruyor. Bunun sonunu bitirirken de "Cehennemi insanlarla dolduracağım" diyor.

Kardeşlerim,

Demek ki allame olmaya gerek olmadan anlaşılacak kadar açık bir ayet bu. Bu ümmet fırkalaşmayı, gruplaşmayı dinin üstünde, daha değerli bir konuma getirdiği böyle olacak. Senin hoca efendin, senin okuduğun yazarın adeta Resûlullah yerine geçtiği zaman. 100 onun sözü, 1 hadis okunan mecliste sen senelerce ders yaptın. Öbür Müslüman filan tarikata girmiş sözüne de "Yani tarikat bizimki de... inşallah onlara da cennet nasip olur... yok ama inşallah olur... dua da ediyoruz onlara hidayet nasip olsun diye..." dedin.

Kâfire hidayet talep eder gibi öbür tarikata-mezhebe-hoca efendinin talebesine hidayet talep eden, iman nasip olmasını isteyen filanca Müslüman'ın namaz kıldığını gördüğü hâlde "elini şuraya bağladı, kulağının şurasına dokundu" gibi sözlerle Allah'ın kabul ettiği namazı sen kabul etmezsen, bu ayetin muhatabısın işte.

Bu ümmetin Müslüman olduktan sonra cehennemi dolduracak kadrolar yetiştirmesi Allah'ın bizi rengârenk yaratmasındaki imtihanı anlayamamaktadır. Ebu Hanife bizim mezhebimizin imamıdır. Malik bin Enes imamıdır. Vallahî'l-Azim imamımızdır. Billahî'l-Azim, Ahmed bin Hanbel'in peşinden cennete gitmeye milyar kere razıyım.

Peki, niye ben Hanefî mezhebine mensubum diyorum? Kapasitem bu hâlimle hem Ahmed bin Hanbel'e hem Ebu Hanife'ye dayanacak seviyede değil. Trafom patlar sonra. Bir Ebu Hanife buldum, onda şeriatımı tam görüyorum. Bir yerinde yetersiz görsem, Ahmed bin Hanbel'in peşine takılır, ayaklarına bile kapanırım. Ebu Hanife'nin talebesi olmam mezhebinde olmam kulu olmam anlamına gelmiyor. Bugün ümmet-i Muhammed'in mezheplerdi, tarikatlardı, hoca efendilerdi, ekollerdi, vakıflardı... bu tartışma terbiyesini çözmemesi hâlinde "Rabbinin rahmet ettikleri hariç" kadrosuna Müslümanlar girmedikleri takdirde Haçlı seferlerine gerek kalmadan birbirlerini imha edecekler zaten, maazallah.

Bunun için artık bir tartışma terbiyesi, tartışma ahlakı icat etmemiz lazım, zira şeytan bu açığımızı çok iyi yakaladı, iyi kestirdi. Bunu kestirdiği için de gırtlığımızı sonuna kadar sıkıyor, nefessiz bırakıyor bizi. İşte bu Hud suresinin ayetinden dolayı, tüyü bitmemiş çocukların ilim olarak tüy hâline bile gelmemiş beden sahiplerinin ashab-ı kiramla tartışmaları, “Ömer’in niye bu kadar kölesi vardı? Ali niye cariyeye kullandı, Fatıma’nın üstüne cariyeye kullanılır mıydı?” diyen cengâver kahraman âlimler(!) fark etmeden şeytanın ekmeğine yağ sürüyorlar demeyeceğim, şeytana ekmek dahi pişiriyorlar. Onlara bu cüreti veren de eğitimi bu kıvama getirenler de bu hatayı yapıyorlar.

Ümmet, tartışan bir ümmettir. Ama herkes haddini bilir, zamanını bilir, mekânını bilir ve bunu kâfirleri mutlu edecek şekilde medyada yapmaz hiçbir zaman. Ümmet-i Muhammed’in filanca adamının ayıplanacak tenkit edilecek yüz tane kusuru olabilir. Biz ümmet olarak bir aileyiz. Kusurlumuz kusursuzumuz; hepimiz bir aileyiz, aile içinde bırakırız bu dertleri. Kâfirleri mutlu edecek, dört gözle “Bunlar filancaya sataşsalar da biz de onların sataşma cevaplarını dinlesek” diye bekledikleri, horoz dövüşü seyrederek gibi Hoca efendilerin televizyonda-internette dövüşünü kâfirlere seyrettirip şeytani mutlu etmeyiz biz. Ama ilim halkalarında kıyasıya mücadele ederiz. Bunu imamlarımız yaptılar zaten.

Kardeşlerim,

Bugün Müslüman nesillerin bu durumu bilememeleri aslında da böyle olduğunu göstermiyor. Bir örnek zikrederim. Ömer bin Hattab’a, devletin başında olduğu zaman diyorlar ki: Bir kadının kocası gurbete gitmiş. Kadının evine çok misafir gidip geliyor. Akrabası mı, kim belli değil, kadının evine hep misafir gidip geliyor. Ömer radiyallahu anh da demiş ki: “Haber gönderin, kadın bana gelsin.” Ona ne diyecek: Kocan gurbette, gelip giden akraban ise söyle insanlara, akrabamdır bu, millet su-i zan yapmasın senin hakkında. Nasihat edecek yani.

Birisi gidiyor, kadının kapısını çalıyor, “Ömer seni çağırıyor” diyor. Kadın zaten kabahatli herhâlde, hamileymiş de. “Beni niye çağırısın Ömer, kim bana iftira etti!” diye bağırarak kadın. Dırdır etme gel işte, Ömer çağırıyor seni. Yani “emniyete gel” gibi bir şey bu. Şimdi de ne deniyor: Savcılığa gel, ifade ver.

Kadın bir çığlık atıyor, o çığlık ile beraber doğum sancısı tutuyor ve çocuğunu düşürüyor. Çocuğu doğuyor. Doğunca da çocuk bir iki nefes alıyor, bağırıp ağlıyor. Ölü doğsa yine ‘çocuk öldü’ olacak. Fakat çocuk iki üç çığlık atınca, doğdu da canlı öldü oluyor.

Bu büyük bir hukuk davası. Neden? Bir kadın tehdit kabul edilebilecek bir durumdan dolayı çocuğunu düşürüyor ve ölüyor çocuk. Bir cinayet davası. Ömer, “devletin başındayız biz kardeşim, her şeyi haktan yapıyoruz” filan demiyor. Şura meclisini topluyor. Şura meclisinde diyor ki: Böyle bir olay oldu, ben adamı gönderdim kadın bana gelsin diye. Kadın korkmuş. Demek ki kabahati vardı kadının. Durup dururken niye korktu? Doğum vakti de yaklaşmış olduğu için kadın korkudan çocuğunu düşürmüştü. Normal çocuk belki yaşayacaktı. Olağanüstü bir şartta ana rahminden çıktığı için çocuk öldü.

Şura meclisinde Bedir ashabı, Aşere-i Mübeşşere, Abdullah ibni Mesud gibi ashabın, Ensar’ın büyükleri var. Elli altmış kişilik bir meclis. Herkes söz alıyor ve şunu söylüyorlar: “Bir devlet başı olarak sana gelen ihbarı değerlendirip kadını çağırıp bunun aslını sorman kadar tabii bir şey yok. Elbette normaldir bu. Elbette böyle olması lazım. Dolayısıyla bu en iyi ihtimalle kazadır. Keşke olmasaydı ama kaza olmuştur. Kaza olduğuna göre sana herhangi bir kaza gerekmez.”

Toplantı dağılacakken Ali bin ebi Talib radiyallahu anh elini kaldırıyor: Bir dakika ya emire’l-müminin! O kadın niye çocuk doğurduysa -korktu senden - bu adamlardan da senden öyle korkup

cevap verdiler herhâlde. Tabii sen haklısın. Senin şöhretin ürkütücü. Kadın senin ismini duyunca korkmuş. İşin aslında senin ağır tehdidin var. Bu bir cinayettir, bu diyeti ödeyeceksin” diyor.

Şura meclisindekiler de Ömer’in sekreteryası değil ki. Bedir ashabi ve Aşere-i Mübeşşere orada. Ensar’ın büyükleri orada. Muhacirlerin büyükleri orada. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yetiştirdiği en mübarek neslin en iyileri orada. Dediği cümleye dikkat et: “Devlet adamı olarak sen çok tehditkâr bir adamsın. Bunlar senden çekindiler, dolayısıyla senin lehine çevirdiler bu olayı.” Şimdi Ali’yi üyelikten ıskat etmek gerekmez mi?

Bu olay nasıl bitiyor biliyor musunuz? Ömer, Kureys’ten akrabalarını topluyor ve bu diyeti ödüyor. İşte ümmet-i Muhammed, sallallahu aleyhi ve sellem. Adını duyunca kadınlar çocuklarını düşürüyorlar ama Ali’nin önünde mum kesiliyor.

Biz tartışırız; çünkü Allah’tan başkasından korkmayız.

Bu çok büyük bir ölçüdür. Ama terbiyemizi bilerek. Kıyamet günü bildiğini söylememekten korktu Ali, “Bu adamlar senden korktular, o yüzden senin lehine konuşuyorlar” dedi. Aslında oylamaya verilseydi Ali onu kaybederdi. Ömer’in içinde de zaten bir korku var: Kıyamet günü ben bu çocuğun katili olarak dirilir miyim diye. Ali’nin dediği Ömer ile birleşince oylama da yapmadı bir daha. Şu tavra bak, şu delikanlılığa bak!

İbni Abbas ne diyor: “Ömer’in cenazesi için saf olduk, cenazesini kılacağız; arkamda hıçkırıklı birisi ağlıyor ve diyor ki: Ah Ömer, peşinden gelemeyeceğimiz kadar yükseleceydin! Döndüm baktım, Ali bu sözleri söylüyormuş.”

Ne anlaşılıyor bundan? Ali radiyallahu anhin gözünde Ömer’in yeri, ulaşamayacağı bir yer. Bunu böyle biliyor, ama Allah korkusu hakkı söylemeyi engellemiyor. Bu Nesaî’nin Sünen-i Kübra’sında rivayet ettiği bir hadis.

Ben buna bir tahminle ilave yapayım: Sizce arkadaşlar, Ömer dönüp deseydi ki: “Ali, tamam âlim bir adamsın, kabul. Ama insaf et, buradakiler senin baban yaşında adamlar, Bedir ashabi, Aşere-i Mübeşşere, sen yanlış düşünüyorsun herhâlde...”

Ali radiyallahu anh, “Ben söyleyeceğimi söyledim, siz ne yaparsanız yapın, çünkü kendimi rahatlatmak istiyorum. Kıyamet günü niye söylemedin denmesin bana istiyorum” diyecekti. Selamunaleyküm deyip, sarılıp çıkacaklardı oradan. Ne Ali bu itirazı yaptığı için Ömer “Hem bizim üyemiz ol hem de aleyhimizde oy kullan!” dedi ne de Ali’nin itiraz etmesi muhtemeldi.

Nitekim Ali bir kişiye daha, Ebu Bekir radiyallahu anha da itiraz etti. Fatıma annemizin Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden kalan bir katır-ibrik gibi iki-üç eşyası vardı. Vefat edince Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir’e “Babamın hatıralarını bana ver” dedi. Zaten tek kızı var, tabii bir istek bu.

Ebu Bekir radiyallahu anh da buyurdu ki: “Resûlullah’ın bize vasiyetidir, Peygamber’in bıraktığı şey ailesine kalmaz, ümmetine kalır. Ben bunu sana verirsem ümmeti bir kişiye indirgemiş olurum, veremem.” Büyük araziler falan değil. Ne kaldıysa; cübbesi ve ibriği.

Fatıma annemiz bundan rahatsız oldu, babamın hatırası bende dursun, ümmet ise ben de ümmetim dedi. Ama Ebu Bekir radiyallahu anh ise beytül-mâl’e kattı. Sanki sıradan şeymiş gibi oldu. Fatıma annemiz buna tavır koydu. 6 ay kadar yaşadı Efendimiz’in vefatından sonra. Ali radiyallahu anh da Peygamber’in kızı ve eşi Fatıma’nın hatırını kırmamak için Ebu Bekir’e sıcak bakmadı, ama Ebu Bekir ordu gönderirken en önde durdu.

İtaatte bir sıkıntı yok. Emiru'l-müminin olduğu için itaat ediyordu. Fatıma annemiz vefat edince geldi özür diledi: "Ben Resûlullah'ın kızının hatırı kırılmasın istedim."

Hiçbir sıkıntı yok. Ebu Bekir radiyallahu anh zaten "Bugüne kadar gelmedin..." diye bir şey demedi. Ümmet-i Muhammed böyle bir ümmet idi. Kıyamete kadar da böyle kalması gerekiyordu. Kimse çıt çıkarmıyor gibi despot bir anlayış yok. Herkes sesini çıkarıyor ama edebiyetle.

Ebu Bekir radiyallahu anh ile başka bir sahabe, arazi üzerinden tartışıyorlar. Diyorlar ki o Ebu Bekir ile tartışana: "Git Resûlullah'a söyle, hakkını iste." İlk dostunu ben nasıl Resûlullah'a şikayet ederim?" diyor.

Tartışmamak diye bir şey yok, haddini bilmek diye bir şey var. Edebini biliyorsun. 60-70 sene medresede ders okutmuş biri, kitapları ezberlemiş bir âlim, onun torunuyla bile yaşıt değil ilim açısından, kalkıp "Televizyonda tartışalım" dersin dağlar ile fareleri güreştirmek olur bu.

Ümmetimiz bastırılmış bir ümmet değildir, salınmış bir ümmet de değildir. Kuralları var, edebi var, Allah'a karşı bir edep var, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme karşı bir edep var, ashab-ı kirama karşı bir edep var, ümmetin müçtehitlerine ve ulemasına karşı bir edep var; ama kulluk sadece Allah'a var.

Anamızdan ve babamızdan daha çok sadece Resûlullah'ı seviyoruz, sallallahu aleyhi ve sellem. Dolayısıyla teslimiyetimiz de öyle. Ashab-ı kiramı 'hacı amca' gibi görmüyoruz, ümmetin büyükleri ve şerefli isimleri olarak görüyoruz, isimlerini ağzımıza lakayt olarak almıyoruz.

Herkes hacmine ve kapasitesine göre konuşur.

İkinci bir örnek: Bugün "Şafiî'nin arkasında namaz kılınmaz" ve "Onlar karılarının üstüne tutup abdestleri bozuluyor. Harem-i şerifte namaz kıldık, onlar vitri ne yaptılar biliyor musun, bir rekât kıldılar, selam verdiler arada, kesinlikle olmaz o namaz!" diyen allame, Kâbe'nin dibinde, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin kabrinin dibinde namaz olmuyor ama İstanbul'da, yanı başında banka bulunan camide mükemmel oluyor! Burada faziletli oluyor, içeride teravih kılıyorsun dışarda saz çalılıyorsun, bu namaz mükemmel, Kâbe'nin dibinde sorunlu!

Bu cahiliyeye karşı **وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً** ayetindeki sırrı yakalayamayan anlayışa karşı şu tabloya dikkat edin. Ümmetimin aslı buydu: Hani ashab-ı kiram da zaten Ömer ile Ali, abikardeş gibiydiler ayrı bir konu, ama 200 sene sonra tablo buydu. Bu tabloda neyi görüyorsunuz: Ebu Hanife rahmetullahi aleyh, İmam Muhammed'i yetiştirmiş, İmam Muhammed ise İmam Şafiî'yi yetiştirmiş. Aynı zamanda İmam Mâlik'in de talebesi.

Herhangi bir ilmihâlde ya "İmam Muhammed'e göre böyle" ya da "Ebu Yusuf'a göre böyle" diyor. Ebu Hanife'nin talebesi ama 2000'den fazla hadisin bulunduğu Muvatta dersi okumuş İmam Malik'ten. Dikkat edin tabloya; Ebu Hanife ile Malik, Muhammed'i yetiştirmişler, Muhammed ise Şafiî'yi yetiştirmiş. İmam Şafiî, İmam Muhammed'in talebesidir, Bağdat'a geldi ve ondan ders okudu, fıkıh öğrendi, Mısır'da kendi mezhebini kurdu. Sonra kendi mezhebi oldu daha doğrusu.

İmam Şafiî, Ahmed bin Hanbel'i yetiştirmiş. Ama rol burada bitmiyor, Ahmed bin Hanbel daha sonra dönüyor, İmam Şafiî'ye fıkıh dersi veriyor. Kimin külahı kimin kafasında belli değil derler ya, kim kimin talebesi karışmış.

Bu ümmet, bu şerefli ümmet, birbirinin talebesi ve hocası olmuş dört imamın ümmetidir. Bu mezhepleri başımızın tacı yapar isimlerini şerefleriyle yaşatırız, kıyamete kadar da mezhep kavgası olmaz bizde Allah'ın izniyle. Bu tablodan nasıl kavgaya çıkar yahu? Allah'ın izniyle bu tablodan kavgaya çıkar mı hiç?

Dönüp dolaşıp hepsi İmam Ebu Hanife'nin ve İmam Malik'in talebesi oluyor neticede. İkisinin sentezi Muhammed'de var. Ya "Muhammed bizim tarikatı terk etti. Tarikatı terk edenin mezhebi olmaz!" deyip, "Dini olmaz!" deyip kovacaksın –Hanefî mezhebi gitti bu sefer de.

Bu tablodan fitne çıkmaz. Bu dört imamdan fitne çıkarmanın kendisi fettandır. Bu ümmette elhamdülillah, ashab-ı kiram döneminde en az otuza yakın, ekol denebilecek farklı görüş vardı ama ashab-ı kiram, Resûlullah'ın -sallallahu aleyhi ve sellem- etrafında sur gibi sapasağlam duruyorlar. Çünkü Allah, akıllarını dondurup İslam'ı yaşasınlar istemedi. Süper akıllarıyla yaşasınlar istedi.

Ömer, İbni Abbas'ı -radiyallahu anhum cemian- on altı yaşında iken şura meclisine soktu. Şura meclisi!

Şimdi parlamentoya on sekiz yaşındakiler girsin deniyor da büyük bir işmiş gibi övünüyorlar. On altı yaşında şura meclisine girecek bir delikanlısı var mı şu dünyanın! Orada Ashab-ı Bedir var, Osman var, Ali var, Ömer var.

Yine aynı Ömer, muta nikâhında yanlış bilgisi var diye bir gün mescide geldi, "Bazıları ulu orta fetva veriyor. Yemin ettirmeyin beni, taşlarım burada!" diyor İbni Abbas için. Bu ümmet işte bu, elhamdülillah. O günkü devlet mantığında en yüksek noktaya oturtuyor, "Yanlış bildiğin şeyi geri almazsan, taşlarım seni burada!" diyor. "Atarım seni meclisten" yok. Yine meclise alır.

Ama Allah celle celâlühü en büyük. Kulluk sadece Allah'a, ondan sonra Âdem'in çocuklarıyız. Madem Âdem'in çocuklarıyız, Peygamber'imiz sallallahu aleyhi ve sellem bir tarağın dişleri gibi görüyor bizi, bizler bir tarağın dişleri gibi dengiz, eğer Rabbimiz birimize biraz fazla ilim verdiyse biraz fazla ilmi olan biraz daha fazla hizmet edecek dinimize demektir. Daha fazla ilmi olana da o itaat edecek demektir.

Fıkıhta şöyle bir kural vardır: "Müçtehit içtihadını bırakıp başka içtihadı geçemez." Özet olarak böyle söyleyelim. Bu ne demek: Ebu Hanife rahmetullahi aleyh, mesela buna, "Bu şablondur" diyor, İmam Şafîi de "Bu şablon değil, tablodur" diyor. Sembolik bir şey anlatıyorum, onların böyle bir gündemi yoktu. Çünkü onların bilgisayarları kafalarıydı. Bu şablonları da kafalarında yapıyorlardı. Allah hepsinden razı olsun, hepsine rahmet eylesin.

Şimdi bir müçtehit buna şablon diyor, öbürü de tablo diyorsa "Yahu tamam, senin dediğin de olsun" demez. Ya o içtihadı terk edecek ya da dediğini savunacak.

Bunda ne sır var biliyor musunuz; akılları hafif görmeme büyüklüğü var bunda. Madem sana içtihat hakkı verdi Allah, sen de içtihat ettin, bu içtihadın da doktora tezi yapmak için değil, bitirme tezi yapmak için de değil, dört yıl okudun bu ilahiyatta diye bir tez hazırla, bunun için değil; cihat görüyorsun, cihat heyecanı ile yapıyorsun, büyük bir gayret yaptığını düşünüyorsun. Madem böyle, bu sözün arkasında duracaksın ki senin aklın hafife alınmış olmasın. Ümmet-i Muhammed kalitesi bu.

Şimdi bu ümmete, bu tablonun ümmetine filanca yerdeki üç tane makale yazmış birisi, filan yerde de yirmi otuz kişiyle Riyazu's-Salih'in okuyorlar diye biraz talebesi olan insan horoz dövüştürülür gibi dövüştürülüp de küfür dünyasına karşı perişan olduğu hissettirilir mi?

Zenginliğimiz olsun, dev görüntümüz olsun diye Allah'ın önümüze koyduğu bu farklılıklardan parçalanmışlık çıkaramayız. Bu ümmetin özünde bu yoktur. Asla yoktur! Eğer bu, bugün varsa tartışma terbiyemizde sıkıntı olduğu için vardır. Tartışma terbiyesini yeniden oluşturmak zorundayız.

İnşallah, İmam Gazalî'mizin İhya-ı Ulumî'd-Din'inden örnekler ve alıntılar üzerinden yola çıkarak bu tartışma terbiyemizin çizdiği çizgileri oluşturacağız. Rabbim kolay ederse, kolay etsin diye dua ediyoruz.

Gayemiz “Narin konuş, nazik konuş” diye tavsiye değildir, işin aslını öğrenmektir. Dięerini annemiz öğretsin. ‘Sen’ deme karşındakine, ‘siz’ de. Bu ilkokulda öğrenilmesi gereken bir şeydir. Bizim ümmet-i Muhammed düzeyinde bir kalitemiz vardır. Bu kalitemiz pahalı da olsa uygulanabilir bir kalitedir; buna talibiz.

İnşallah bunun için mücadele edeceęiz.

Hamdele-salvele.